

408

11959

JEGYZETEK KIÁLLÍTÁSOKRÓL

Népművelés

1959. aug. 25.

A múzeumok, galériák és kiállítási termek ezen a nyáron — egy-két kivételtől eltekintve — „teljes üzemmel” dolgoztak. Talán csak a kiállítások színvonalának némi süllyedésén érezhetjük a nyarat. Az ősznek, a kiállítások fő idejének közeledését viszont már előre jelzi a kiállítások számának és színvonalának emelkedése.

A Fényes Adolf-teremben

Radnai József festőművész

Kiállítását azokat a festőket idézi a szemlélő emlékezetébe, akikkel ilyenkor inkább még a folyópartokon, hegyek között, városok és falvak határában találkozhatunk, amint festőszerszámokkal megpakolva cserkésznek a téma után. Kilométereket gyalogolnak, hegyeket másznak és sokszor a legkényelmesebb helyzetekben, izzó napsütésben vagy tikkasztó szélben órákig dolgoznak, hogy megragadjanak valamit a táj kimeríthetetlen szépségéből.

Festői felfogását mindig az a táj határozza meg ahol éppen dolgozik. Egyaránt szereti az alföldet és a hegyvidéket, a várost és a falut. Elfogulatlanul áll a természet előtt s egyéniségét szerényen alárendeli a témának, amelyet tiszteltre méltó koncentrációval és gyakorlatilag igyekszik rajzban, színben és formában hűséggel visszaadni. Példaképei az impresszionisták, akik a tájat teljes színértékével kifejezték. De ami akkoriban új volt, s a felfedező és tudósok kalandos vállalkozásának izgalma, eredményeit és kudarcait jelentette, ma már egyre jobban önmagát ismétli, elerőtlenedik és hatástalanná válik. A tájkép válsága jutott talán? Szó sincs róla. De a festőnek nem szabad megelégednie a régi eredmények ismétlésével. Szemléletében jelentkeznie kell a változó táj és a változó ember kölcsönhatásából táplálkozó megoldásbeli frissességnek. Radnaiban időnként felvillan ennek a felismerése, s ilyenkor a kifejezés bensőséges átéltségével sikerül is maradandó benyomást ébresztenie a szemlélőben. (A Bodrog télen, Poroszlói aratás, Búzatábla.)

Az Ernst Múzeumban az újságok és folyóiratok hasábjairól jól ismert

Szlovák György festő és grafikus

mutatja be az utóbbi években készült rajzait. Kiállítását közép-pontjába az 1957-es közel-keleti tanulmányútja során készült rajzai kerültek. A rajzok jellegét — van közöttük elmélyültebb tanulmány, röpke ceruza- és tusrajz, színvázlat — nyilván a körülmények határozták meg. A sokrétű anyagot áthatja az a belső feszültség, amely a művészt első külföldi útja során eltöltötte. Érdeklő a hajó élete, amelyen utazott, és maguk a hajósok, megragadja a Vaskapu borongós őszi hangulata,

a tenger hullámainak játéka, a keleti városok utcái és a bennük zajló élet. Ilyen sokat viszonylag rövid út során nem is nagyon lehet markolni. Ez az oka talán, hogy egyes rajzok csupán szelvényzeteként, további feldolgozásra váró nyersanyagként hatnak. Az útirajzokon kívül egy sereg drámai műhöz készített illusztráció is mutatja Szlovák impulzív érzelmi beállítottságát. Legtöbbjükön nem annyira az illusztrálandó mű alakjainak és a környezetnek vizuális felidézése ragadja meg a szemlélőt, mint inkább az olvasott mű által a rajzolóban kiváltott reflexiók és érzések áradása. Szlovák erősen hajlik a szatirikus kifejezés felé, de érzelmi túlfűtöttsége sokszor megakadályozza, hogy megfelelő formai és kompozicionális teljes-séggel közelebb hozza mondani-valóit a szemlélőhöz.

Az Ernst Múzeum másik kiállítója

Czene Béla festőművész

25 éves festői múltjának művészi törekvéseit jó mesterségbeli felkészültség, szilárd szerkezet,

fejlett rajz- és formakultúra jellemzi. A harmincas években az olasz festészet hatása a hűvös novocentista romantika felé vonja a fiatal festőt. Ehhez kétségkívül hozzájárul a reneszánsz-mesterektől ellesett bonyolult viasztempera festésmód is. A korábban beidegzett szenvedélytelenség stílári béklyója még a felszabadulás után is sokáig megnehezíti, hogy élményeit közvetlenebbül, szélesebb érzelmi skálán fejezze ki. Ebben az időben Czene nagy lendülettel fogott hozzá a társadalmi átalakulás eseményeinek (földosztás, újjáépítés stb.) művészi megjelenítéséhez, de az akkori piktúránkat általában is jellemző tematikai és kifejezésbeli merevség az ő festészetét is szölamyszerűvé, sokszor banálisá tette. Mégis ma már kétségtelen, hogy ezek az erőfeszítések hozták fokról fokra közelebb a festőt a jelenhez, az új társadalom törekvéseinek megértéséhez. Az utóbbi évek egészségesebb művészet-szemlélete Czene festészetét is közelítette az áhított szintézishez, a múlt és a jelen legjobb törekvéseinek összhangjához. Megszabadult stílári és technikai kötöttségeitől. Egész sereg kisméretű, közvetlen a természet benyomásait rögzítő gouache-kép tanúsítja, mennyivel színesebben látja az életet. Nagyobb méretű figurái és kompozíciói leplezetlenül bővére és vidáman mutatják az emberek életét, érzelmi világuk sokrétűségét. Őszinte emberségüket a festő az életben megfigyelt apró momentumokkal fejezi ki, akár a napos szolnoki utcán templomba siető nénikéket, a Róna utcai építkezésen dolgozó munkáslá-

nyokat, a tanácsház előtt beszélgető parasztokat, vagy a színes szobabelsőben dekoratív szépségű leányalakokat állít elénk. Mindez egy erővel teljes festői egyéniség

végző kialakulásának jóleső látványával örvendeztetni meg a szemlélőt a kiállításon.

*

A nagy nyilvánosság előtt évente megrendezett

Országos Vasutas Képzőművészeti Kiállítás

érdekes összehasonlításokra adott alkalmat nemcsak a vasutasművészek, hanem általában az öntevékeny művészeti mozgalom fejlődésére vonatkozóan is. A vasutasszakszervezet kultúrnevelési osztálya a dolgozók művészeti nevelésének elősegítésére a művészeti szakkörök széles hálózatát teremtette meg az országban. A Budapest, Szeged, Miskolc, Debrecenben és másutt működő köröknek lelkes nevelőgárdája és törzstagsága van, amely egyre teretbe terjed a fiatalokkal bővül. A körök szoros kapcsolatot tartanak egymással, jól ismerik egymás erőviszonyait, s ebben a vidám, vetélkedő légkörben a tagság művészeti fejlődése folyamatosra vált. A régiek közül nem egy már jó nevet és elismerést vívott ki magának a hivatásos művészek országos kiállításain is, mint például a miskolci Ficzere László, aki ezen a kiállításon a fűtőházról festett kiemelkedő képével joggal érdemelte ki a festők számára kitűzött első díjat. Rajta kívül sok munkás, tisztviselő vagy mérnök nevét sorolhatnánk még fel, akiknek művészi munkássága már azon a szinten mozog, amelyen a műkedvelő és hivatásos művészet határai egymásba folynak, összemossódnak. A körök célja természetesen nem a hivatásos művészek nevelése, hanem az, hogy a művészetszerető és értő emberek széles tömegbázisával lendítsék elő kulturális életünk fejlődését. A vasutas képzőművészeti körök ezt a feladatot hosszú évek óta példamutatóan oldják meg.

Péter Imre